

Dumonda Menghini-Inauen concernent la tscherna da professiun a las scolas dal Grischun

Tenor l'art. 9 da la Lescha da scola (DG 421.000) prepara il stgalim secundar I per la furmaziun professiunala. Las finamiras da furmaziun en la Lescha da scola prevesan, che tut las scholaras e tut ils scholars s'acquistan e sviluppan en la scola populara lur enconuschientschas e cumpetenzas fundamentalas che permettan ad ellas ed ad els da chattar lur plazza en la vita professiunala. Cun il Plan d'instrucziun 21 è vegnida rinforzada la tscherna da professiun sin il stgalim secundar I tras il rom «orientaziun professiunala». En scola, parallelamain a la preparaziun da la midada ad ina scolaziun postobligatoria, elavuran las scholaras ed ils scholars las premissas per tscherner lur finamira futura da furmaziun e da professiun. L'instrucziun intermediatescha l'equivalenza da la furmaziun professiunala e da la furmaziun che ha lieu mo en scola sco er la permeabilitad da l'entir sistem da furmaziun. Tut las scholaras ed ils scholars dal stgalim secundar I duain vegnir instruids en il rom «orientaziun professiunala». La finamira è quella, che tut ils giuvenils sajan abels da prender ina decisiun sapientiva per lur soluziun da cuntinuaziun sin il stgalim secundar II. Correspundentamain duain er las scholaras ed ils scholars dal gimnasi inferior avair il dretg d'ina tscherna da professiun suffizienta.

Sin il stgalim primar èn cuntegnidas las cumpetenzas per sa preparar per la tscherna da professiun en il rom «natira, uman e societad», particularmain duain las scholaras ed ils scholars explorar differentas furmas da lavur e differentas plazzas da lavur sco er differentes munds da lavur.

La tscherna da professiun è ina incumbensa cuminaivla dals geniturs, da las instituziuns da furmaziun, da la cussegliaziun professiunala e da studi sco er da l'economia. La scola populara ademplescha ina incumbensa da coordinaziun impurtanta. D'ina retschertga che l'Uniun grischuna d'artisanadi e mastergn ha fatg l'onn 2024 en ils manaschis d'emprendissadi resulta, ch'igl exista in basegn d'agir pertutgant la tscherna da professiun en las scolas. Bunamain la mesadad da las passa 500 personas ch'èn sa participadas a la retschertga giuditgescha, che la furmaziun preliminar saja plitost insufficienta u saja insufficienta per las pretendiuns da l'emprendissadi. Er la collavuraziun cun ils stgalims superiors pertutgant la tscherna da professiun valiteschan circa 40 pertschient sco nauscha respectivamain fitg nauscha. Giavischadas vegnan ina collavuraziun pli intensiva tranter las scolas e las interpresas, in accumpagnament intensiv da las scholaras e dals scholars en il process d'annunzia ed in meglier image da la furmaziun professiunala tar las personas d'instrucziun.

Sut quest aspect sa tschentan las suandantas dumondas:

1. En connex cun il Plan d'instrucziun 21 sin il stgalim secundar I èn tgeninas las experientschas dal chantun cun l'introducziun dal rom «orientaziun professiunala»? Co scolescha e perfecziunescha il chantun las personas d'instrucziun per quest rom?
2. Co integreschan la scola populara sco er il Center d'infurmaziun professiunala CIP ils geniturs en la tscherna da professiun?
3. Co garantescha il chantun che las personas d'instrucziun e las scolas intermediateschian l'equivalenza da la furmaziun professiunala e da la furmaziun da cuntinuaziun en scola, cunzunt er als geniturs?
4. Datti recumandaziuns dal chantun a las scolas, co integrar ils manaschis d'emprendissadi en la tscherna da professiun?
5. In element central da la tscherna da professiun èn ils fufragnadis. Concedan las scolas avunda temp a las scholaras ed als scholars per fufragnadis durant il temp da scola? Datti recumandaziuns u prescripziuns dal chantun en chausa?
6. Tge fa il chantun per la preparaziun a la tscherna da professiun sin il stgalim primar? Auters chantuns han purschidas correspundentas per las personas d'instrucziun. Il chantun Berna ha per exempel differentas purschidas sin il stgalim primar davart il tema «uffants scufran il mund da lavur».
7. Cumbain ch'il gimnasi inferior prepara en emprima lingia per scolas da cuntinuaziun, han las scholaras ed ils scholars dal gimnasi inferior il dretg d'ina tscherna da professiun commensurada. Co ha quella lieu?
8. En il Cussegl naziunal è vegnì acceptà il postulat davart il tema «Passadi dal gimnasi a l'emprendissadi. Meglierar las schanzas da success 23.3663». Tge tenuta ha la Regenza en chausa?
9. Datti evaluaziuns da la qualidà e da l'effect da la tscherna da professiun u èn talas planisadas? Nua exista – ord vista dal chantun – in basegn d'agir en connex cun la tscherna da professiun?

Cuira, ils 5 da december 2024

Menghini-Inauen, Heini, Rodigari, Adank, Atanes, Bardill, Bavier, Beeli, Berweger, Bischof, Brandenburger-Caderas, Caluori, Candrian, Casutt, Censi, Collenberg, Degiacomi, Dietrich, Furger, Gansner, Hohl, Jochum, Koch, Krättli, Lehner, Mani, Mazzetta, Messmer-Blumer, Michael (Donat), Migliacci, Morf, Pfäffli, Righetti, Said Bucher, Sgier, Spagnolatti, Stiffler, Stocker, von Ballmoos